

Regelrådets uttalelse

Om: **Forslag til endringer i taubaneforskriften – akseptabelt sikkerhetsnivå, søknad om driftstillatelse og endring av taubane**
Ansvarlig: **Statens Jernbanetilsyn**

Regelrådets konklusjon: **Utredningen har svakheter**

Statens Jernbanetilsyn

Deres ref.:

24/1757-5

Vår ref.:

2025/76

Vår saksbehandler:

Bendik Dalene

Dato:

28.05.2025

Uttalelse

Om: **Forslag til endringer i taubaneforskriften – akseptabelt sikkerhetsnivå, søknad om driftstillatelse og endring av taubane**

Konklusjon: **Utredningen har svakheter**

Regelrådets samlede vurdering av forslaget

Forslaget til endringer i taubaneforskriften har som mål å tydeliggjøre krav og gi et mer tilgjengelig regelverk, slik bransjen har etterspurt. Regelrådet mener at Statens Jernbanetilsyn på en god måte har vist til problem med dagens regelverk, samt hva som er målet med forslagene. Endringene ser ut til å kunne gi økt forutsigbarhet, særlig ved gjenoppstart og endringer av taubaner.

Forskriften dekker en sammensatt næring med mange aktører fra helt små skitrekk til store anlegg. Det vises til oversikt over antall aktører og taubaner, samtidig kunne disse vært beskrevet nærmere.

Veiledning fra tilsynet blir etter Regelrådets vurdering avgjørende for en vellykket gjennomføring, og det kunne fremgått noe videre hvordan tilsynet vil løse dette.

Hensynet til små virksomheter og tilgangen på godkjente deler for eldre anlegg burde vært vurdert ytterligere. Tilsvarende gjelder vurdering av vernehensyn og fredning sett opp mot krav om fjerning. Det har positivt at Jernbanetilsynet har involvert næringen, blant annet gjennom et høringsmøte. Forslaget er strukturert og praktisk rettet, men kunne vist til eventuelle erfaringer fra andre land.

Regelrådet mener at deler av målene med forslaget kan nås til en lav kostnad for næringslivet, men at visse problemstillinger likevel må behandles ytterligere.

På de neste sidene kan du lese mer om Regelrådets vurderinger.

Ta gjerne kontakt ved spørsmål.

Med vennlig hilsen

Gry Agnete Alsos
leder av Regelrådet

1 Om forslaget som er sendt på høring

Statens Jernbanetilsyn (SJT) har sendt på høring forslag til endringer i taubaneforskriften. SJT foreslår endringer i bestemmelsen om akseptabelt sikkerhetsnivå for taubaner med driftstillatelse. Forslaget er ment å tydeliggjøre når en taubane anses å ha et akseptabelt sikkerhetsnivå etter at driftstillatelse er gitt. SJT foreslår også å endre reguleringen av når en taubane kan få ny driftstillatelse ved flytting og ved gjenoppstart. Dette skal gjøre det tydeligere i forskriften hvilke krav som gjelder for ulike situasjoner og ulike taubaner. SJT foreslår videre en ny regulering for endring av taubaner.

2 Regelrådets mandat og prioritering

Regelrådet skal bidra til at næringslivet ikke påføres unødvendige byrder gjennom nytt eller endret regelverk, jf. vedtekter for Regelrådet § 1. Rådet gir rådgivende skriftlige uttalelser ved høring.

Regelrådet skal vurdere utformingen av forslag til nytt eller endret regelverk, både lover og forskrifter som påvirker næringslivets arbeidsbetingelser og øvrige relevante forhold, jf. vedtektene § 2 første ledd. Rådet står fritt til å prioritere hvilke saker vi gir uttalelser til.

2.1 Hvorfor Regelrådet har valgt å uttale seg om saken

Forslaget til endringer i taubaneforskriften innebærer skjerpede krav til dokumentasjon ved søknad om driftstillatelse, noe som kan føre til økte administrative og økonomiske byrder for virksomhetene. Det innføres tydeligere regler ved gjenoppstart og flytting av taubaner, som kan redusere fleksibiliteten og skape nye tilpasningsbehov for bransjen. I tillegg endres definisjonen av akseptabelt sikkerhetsnivå, noe som kan gi usikkerhet for eldre anlegg og kreve omfattende ny dokumentasjon. Siden mange av disse anleggene er sentrale for reiseliv og turisme i distriktene, kan endringene også påvirke lokal verdiskaping og sesongbasert næringsliv. På denne bakgrunn har Regelrådet valgt å uttale seg om saken.

3 Regelrådets vurdering av utredningen

Ifølge Regelrådets vedtekter § 2 første ledd skal Regelrådet ta stilling til om det er gjennomført konsekvensvurderinger etter de krav som utredningsinstruksen stiller, og om virkningene for næringslivet er tilstrekkelig kartlagt. Regelrådets uttalelser tar særlig utgangspunkt i kravene til innhold i beslutningsgrunnlaget i utredningsinstruksens punkt 2-1 Minimumskravene til utredning og punkt 2-2 Omfang og grundighet.

3.1 Beskrivelse av problemet og målet med forslaget

Forslaget tar utgangspunkt i konkrete utfordringer som har oppstått etter innføringen av ny taubaneforskrift i juli 2023, særlig knyttet til uklarheter i forståelsen av hva som utgjør et akseptabelt sikkerhetsnivå, og hvilke krav som gjelder ved ulike typer endringer, gjenoppstart eller flytting av taubaner. Regelverket har vist seg å være vanskelig å tolke for næringsaktørene, noe som kan ha ført til usikkerhet og ulik praktisering.

3.2 Utredning av alternative tiltak

SJT har vurdert at det ikke er relevant å utrede alternativer til forskriftsregulering i denne saken. Dette kan være forståelig gitt at forslaget i hovedsak retter opp konkrete uklarheter i eksisterende regelverk og bygger videre på allerede etablerte strukturer.

Det er positivt at SJT legger opp til aktiv veiledning i forbindelse med melding om nye taubaner, noe som kan bidra til å avhjelpe noen av utfordringene i praksis. Likevel kunne SJT sett nærmere på hvordan tilsvarende problemstillinger, særlig knyttet til eldre taubaner og tilgang på godkjente komponenter, er løst i andre europeiske land utenfor rammene av taubaneforordningen. En slik sammenligning kunne ha belyst mulige alternative tilnærminger og styrket beslutningsgrunnlaget.

3.3 Beskrivelse av berørt næringsliv

Beskrivelsen av berørt næringsliv i høringsnotatet er kortfattet. Det fremgår at forslaget særlig gjelder virksomheter som driver taubaner, og det vises til at det per februar 2024 er 765 taubaner fordelt på 325 virksomheter. Det skilles mellom taubaner som er godkjent etter EU-regelverket og de som har nasjonal driftstillatelse, noe som er relevant for å forstå hvilke aktører som vil bli berørt av de ulike delene av forslaget.

Det er likevel grunn til å etterlyse en noe mer inngående drøfting av næringslivets sammensetning og virkemåte – eksempelvis variasjoner i størrelse, sesongavhengighet, geografisk fordeling og koblingen til reiseliv og turistnæring. Mange taubaneverksamheter har en sentral rolle i lokal verdiskaping og sysselsetting, særlig i distriktene. En tydeligere beskrivelse av næringsstrukturene ville gitt et bedre bilde av hvordan regelendringene vil slå ut i praksis, og hvilke aktører som eventuelt har størst tilpasningskostnader.

3.4 Utredning av virkninger for næringslivet

Utredningen av virkninger for næringslivet fremstår samlet sett som noe overordnet og kunne med fordel vært mer grundig.

Det er positivt at SJT identifiserer at forslaget medfører administrative og økonomiske konsekvenser for taubanebransjen. Det pekes blant annet på at kravene til dokumentasjon av sikkerhetsnivå kan bli mer krevende å oppfylle, spesielt for virksomheter som driver eldre taubaner som ikke er i samsvar med taubaneforordningen. Det nevnes også at terskelen for hva som regnes som en vesentlig endring heves, noe som kan redusere antallet tilfeller hvor ny driftstillatelse er nødvendig – og dermed ha en positiv effekt. Samtidig kunne det vært presisert hva som menes med «vesentlig endring».

Vurderingene er gjennomgående kvalitative og i liten grad kvantifisert. Det gis ingen anslag for antall virksomheter som vil måtte gjøre omfattende tilpasninger, hvilke kostnader som kan påløpe ved bruk av tredjepart eller ny dokumentasjon, eller hvordan reglene konkret kan påvirke små aktører eller sesongbaserte bedrifter. Det er heller ikke vurdert særskilt hvordan forslagene kan slå ut i områder hvor taubaneverksamhet er en viktig del av reiselivsnæring og lokal økonomi.

3.5 Forutsetninger for en vellykket gjennomføring for næringslivet

Høringsnotatet vurderer i noen grad forutsetningene for en vellykket gjennomføring for næringslivet, særlig med tanke på behovet for veiledning. Det understrekes flere steder at SJT vil gi veiledning i forbindelse med meldinger om nye taubaner og endringer, og at aktører anbefales å ta kontakt tidlig i prosessen. Dette er særlig viktig i et funksjonsbasert regelverk hvor kravene ofte krever tolkning og skjønn.

Ettersom det foreslås endringer i krav til dokumentasjon, nye terskler for vesentlige endringer og bruk av tredjepartsvurderinger, blir tilsynets rolle som veileder avgjørende for gjennomføringen. Forutsetningen om tilstrekkelig veiledning burde derfor vært løftet tydeligere fram som en nøkkelfaktor for at næringslivet skal kunne etterleve regelverket på en effektiv og rettssikker måte.

4 Prinsipper for god regulering av næringslivet

Regelrådet skal følge den faglige utviklingen og praksis på områdene regelforenkling og regulering, og gi informasjon og generell veiledning som fremmer effektiv regulering, jf. vedtektene § 2 fjerde ledd. I dette arbeidet ser Regelrådet blant annet til bestep praksis i Norge og arbeidet med god regulering i andre land. Regelrådet ser også hen til reglene om tidlig involvering av berørte i utredningsinstruksen punkt 3-1.

4.1 Særskilt vurdering av hensynet til små virksomheter

De fleste virksomheter i Norge er små virksomheter, og disse bidrar i stor grad til den samlede verdiskapningen. Regelrådet jobber for å øke bevisstheten om at tiltak kan påvirke små virksomheter annerledes enn store virksomheter. For eksempel kan administrative oppgaver pålagt gjennom regelverk være mer krevende for små enn for store virksomheter.

SJT vurderer ikke hvordan forslaget kan påvirke små aktører spesielt. Etter Regelrådets forståelse vil flere virksomheter være små, eksempelvis mindre skitrekke. Disse burde i større grad vært hensyntatt i utredningen.

4.2 Involvering av berørt næringsliv i regelverksprosessen

SJT har vist vilje til å lytte til bransjen ved å justere tidligere forslag basert på innspill fra høringsinstanser, blant annet knyttet til krav ved flytting av taubaner. Regelrådet mener det er positivt at det ble avholdt et høringsmøte med næringen, noe som gir aktørene mulighet til å komme med synspunkter og stille spørsmål i en tidlig fase. En åpen og dialogbasert tilnærming bidrar til bedre forankring og mer treffsikkert regelverk.

4.3 Forenkling for næringslivet

SJT viser til forenkling flere steder, særlig knyttet til tydeliggjøring av gjeldende krav og strukturering av søknadsprosesser. Et sentralt grep er at dagens bestemmelser om driftstillatelse og søknad om driftstillatelse samles i én bestemmelse (ny § 2-4), og at det innføres egne paragrafer for gjenoppstart og flytting av taubaner. Dette omtales eksplisitt som tiltak for å gjøre regelverket «klarere og lettere tilgjengelig». Også definisjonen av "akseptabelt sikkerhetsnivå" er

foreslått endret for å tydeliggjøre hvilke krav som gjelder etter at driftstillatelse er gitt, noe som skal gi mer forutsigbarhet i praksis.

Regelrådet mener samtidig det ikke er tydelig hvorfor ettårsregelen for gjenoppstart blir foreslått. Dette kan synes å bryte med prinsippet om forenkling og i praksis innføre strengere krav for anlegg som har mistet driftstillatelse midlertidig – ofte uten tekniske endringer.

4.4 Fremtidsrettet regulering

Forslaget er delvis fremtidsrettet ved at det tydeliggjør krav. For at regelverket skal kunne stå seg over tid er det etter Regelrådets vurdering viktig at SJT utvikler nyttige verktøy for veiledning.

5 Er forslaget utformet slik at målene oppnås til en relativt sett lav kostnad for næringslivet?

Det er grunn til å tro at de foreslåtte endringene vil bidra til et klarere og mer tilgjengelig regelverk, slik bransjen har etterlyst, og at målene med forslaget dermed i stor grad kan nås. En viktig forutsetning for vellykket gjennomføring er at SJT ivaretar en aktiv veilederrolle og ikke kun fungerer som kontrollinstans – særlig i et funksjonsbasert regelverk som krever tolkning og skjønn.

Samtidig vil utfordringene for eldre taubaner med nasjonal godkjenning, særlig knyttet til tilgang på godkjente deler, trolig vedvare. Høringsnotatet gir ingen tydelige signaler om tiltak for å avhjelpe dette, og det kan hende problemstillingen ligger utenfor det som realistisk lar seg løse gjennom forskriftsendringer alene.

Følgende rådsmedlemmer deltok i behandlingen av denne saken: Gry Agnete Alsos, Malin Arve og Finn Arnesen.